

Nr 56.

Av herr **Pehrsson** i Göteborg, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående ett mera effektivt tillvaratagande av utom äkten skap födda barns och deras mödrars rätt.

Ehuru endast jämförelsevis kort tid förflutit, sedan barnavårdslagarna av år 1917 varit gällande, har erfarenheten utvisat, att de u. ä. födda barnens rättsliga ställning i högst avsevärd mån förbättrats. Vid tillämpningen har dock visat sig, att ändringar och tillägg till denna lag och i samband därmed stående lagar äro nödvändiga för att av tredskande barnafäder kunna effektivt uttaga ådömt eller genom avtal bestämt underhållsbidrag för sådant barn eller eljest tillvarataga dessa barns och deras mödrars rätt.

I de fall, där underhållsskyldig tredskas och icke har sådan inkomst att införsel kan erhållas i honom tillkommande avlöning för tjänst eller arbetsanställning, såsom i fråga om vissa hantverkare, tillfällighetsarbetare, platsförsäljare, agenter och s. k. hemmasöner m. fl., finnes i många fall ingen eller ringa möjlighet att utkräva underhållsbidrag. Särskilt torde de s. k. hemmasönernas ställning böra observeras. De kunna icke, även där tillgång uppenbarligen finnes, nås genom utmätning och gå även säkra för införsel, enär föräldrarna-arbetsgivarna svara, att de icke till dem utbetala lön. I sådana fall, där den underhållsskyldige är gift och driver rörelse i hustruns namn, är förhållandet likartat, även om han i verkligheten är väl situerad.

Med nuvarande bestämmelser kunna förenämnda kategorier av underhållsskyldiga endast nås genom fattigvården jämlikt §§ 1 och 71 i lag den 14 juni 1918 om fattigvården. Ofta är dock denna utväg stängd. Ty om den ej underhållsberättigade eller andra, som ha försörjningsplikt mot

denna, i regel modern, äro i sådan ställning, att de uppenbart äro berättigade till understöd från fattigvården enligt § 1, anse sig fattigvårdsmyndigheterna förhindrade att ingripa. Och i de fall, där fattigvården ingripit mot sådana underhållsskyldiga, ha dessa kommit undan genom att till fattigvården erlægga det av densamma utlagda beloppet, utan hänsyn till att de genom domstolsutslag eller avtal haft att erlægga ett större belopp.

Uppenbart är, att en ändring i detta hänseende är av nöden för att icke givna bestämmelser skola bliva endast en reform på papperet. Redan det överhängande hotet om att genom fattigvårdens försorg det fastställda beloppet för underhåll skulle komma att indrivras, eventuellt genom föranstaltande om den tredskandes intagande å arbetshem, torde i många fall lända till rättelse.

Det synes därför vara önskligt att bestämmelser gäves, att alla ådömda eller genom avtal åtagna underhållsbidrag, som på grund av tredska ej betalas och ej annorlunda kunna indrivras, utbetalas genom fattigvården, varefter denna må äga att av den underhållsskyldige utkräva beloppet, eventuellt genom föranstaltande om intagande å arbetshem.

I § 13 i lag om barn utom äktenskap stadgas, att barnavårdsmanen äger anlita polismyndigheten »för underhållsskyldigs efterforskande eller hörande och för verkställande av delgivningar». Att detta innebär en ovärderlig hjälp för barnavårdsmanen är uppenbart. Förutsättningen för att kunna utnyttja denna befogenhet är emellertid, att man har någorlunda reda på, var den eftersökte personen vistas.

Nu inträffar det ej så sällan, att modern själv ej vet, var den uppgivne barnafadern finns. Han kan ha försvunnit från orten, redan innan barnavårdsman förordnats, och det tar sin tid, innan hans vistelseort blir känd och faderskapet kan fastställas. Likaså tycks det bli allt vanligare, att den underhållsskyldige försvinner *efter* det hans underhållsskyldighet blivit fastställd. Han betalar en tid men söker snart en utväg att slippa ifrån det hela och reser så till annan ort. Så länge han kan undvika att flytta sina betyg med sig, är han då oftast oåtkomlig för barnavårdsmanen, ty denne kan ju icke skriva till *alla* stats- och landsfiskaler i riket och begära den underhållsskyldiges efterspanande. Då fadern sålunda under längre eller kortare tid håller sig undan, betyder detta i regel, att modern förlorar bidraget för denna tid, när det endast i undantagsfall är möjligt indriva bidrag, som avse tid före den löpande månaden.

Enda möjligheten att kunna nå dessa tredskande synes vara, att de

finne efterlysas i »Polisunderrättelser», varigenom deras namn komme under ögonen på polismyndigheterna i hela riket. Även om man ej bör göra sig allt för stora förhoppningar rörande resultatet av en sådan åtgärd, kan man dock vara förvissad om att mången skulle bliva ertappad.

Endast medvetandet om att på detta sätt vara utsatt för risken att efterlysas i »Polisunderrättelser», skulle helt visst avhålla mången underhållsskyldig från att söka undandra sig sin plikt.

Ehuru det från moderns och barnets synpunkt vore önskvärt, att efterlysning finne ske, även då det gäller åtgärd för fastställande av faderskap, torde man väl knappast kunna ifrågasätta en så vidsträckt befogenhet för barnavårdsmanen. Om däremot faderskapet är fastställt genom domstols utslag eller på sätt som angives i § 20, första stycket, av lagen om barn u. ä., och fadern genom att hålla sig undan undandrager sig sin försörjningsplikt, synes ingen befogad erinring kunna göras mot det berättigade och rättvisa uti att den underhållsskyldige efterlyses.

Om detta sker i »Polisunderrättelser» och icke i länskungörelse, synes all nödig hänsyn vara tagen till att icke modern vållas svårare obehag. Det innebär ju icke ens så stor offentlighet med avseende på henne som en rättegång för fastställande av faderskapet.

Detta ärende förelåg till riksdagens omprövning år 1920 med anledning av motion nr 248 i andra kammaren.

I den reservation, som fogats till utskottsutlåtandet rörande denna motion (första lagutskottets utlåtande nr 14) angående rättighet att efterlysa barnafäder, anser utskottets ordförande, som reserverat sig, att barnavårdsnämnden, ej barnavårdsmanen bör erhålla befogenhet till dylik efterlysning, detta tydligen i syfte att vinna mera garanti mot missbruk av efterlysningsrätten. Lika betryggande i detta avseende och därjämte mindre omständig vore en sådan anordning, att barnavårdsmanen med föreetende av avtal, dom eller annan handling, som styrker att faderskapet fastställts, hos vederbörande polismyndighet begärde den underhållspliktiges efterlysning, och skulle polismyndigheten då vara skyldig ombesörja densamma.

Det synes mig därför vara önskligt, att till lagen om barn utom äktenskap den 14 juni 1917, exempelvis till § 13, fogades bestämmelse om att polismyndigheten vare skyldig att på begäran av barnavårdsman låta i Polisunderrättelser efterlysa fader till barn utom äktenskap, så vida det styrkes, att faderskapet är fastställt.

Då vid rättegång för fastställande av faderskap modern ålägges s. k. fyllnadsed, fordras nu, att hon avlägger eden inför den domstol, som hand-

lägger målet. Fall ha inträffat, då modern varit bosatt på annan, avlägsen ort. Hon har då blivit tvungen underkasta sig kostsamma och tidsödande resor för edgångens fullgörande, vilket t. o. m. icke varit henne möjligt. Önskvärt vore därför att lagen ändrades därhän, att modern till barn utom äktenskap finge rättighet avlägga eden inför annan domstol än den, som handlägger målet. Fara för missbruk härav, då parterna icke äro båda tillstädes, synes vara förebyggd, om domstolen, där målet handlägges, medgiver ett sådant förfarande.

Om underhållsskyldig tredskas, kan utmätning av hans egendom ske, endast ifall kravet grundar sig på domstols utslag. Finnes ej sådant, utan endast avtal, nödgas man först genom stämning å fadern draga ärendet inför domstol. Detta vållar onödig tidsutdräkt och ger den underhållsskyldige möjlighet att under tiden sätta sin egendom i säkerhet genom gåvobrev, skenköp och dyl. Det synes därför önskvärt med en lagbestämmelse i syfte att fordran på grund av avtal enligt § 9 i lag om barn utom äktenskap den 14 juni 1917 må kunna uttagas genom i kap. 4 § 54 i gällande utsökningslag omförmäld utmätning, utan att nämnda fordran behöver sanktioneras genom i nämnda lagrum föreskriven dom eller utslag. Det synes nämligen, som skulle i laga ordning upprättat avtal kunna få samma rättsverkan som fordran på grund av inrop av lösegendom på offentlig auktion.

På grund av vad jag härövan anfört tillåter jag mig hemställa,

att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes låta utreda och för riksdagen framlägga de förslag denna utredning kan påkalla, huru utom äktenskapet födda barns och deras mödrars rätt måtte kunna mera effektivt tillvaratagas genom bestämmelser,

1) att ådömda eller genom avtal åtagna underhållsbidrag, som på grund av tredska ej betalas och ej annorlunda kunna indrivas, måtte utbetalas genom fattigvården, varefter denna må äga att av den underhållsskyldige utkräva beloppet, eventuellt genom intagande å arbetshem;

2) att polismyndighet må vara skyldig att på hemställen av barnavårdsman låta i »Polisunderrättelser» ef-

terlysa fadern till barn utom äktenskap, såvida det styrkes, att faderskapet är fastställt;

3) *att* moder till barn utom äktenskap må äga rättighet att efter medgivande av domstol, där målet handlägges, avlägga s. k. fyllnadsed vid annan domstol;

4) *att* fordran på grund av avtal enligt § 9 i lag om barn utom äktenskap den 14 juni 1917 må kunna utmätas, utan att nämnda fordran först må vara styrkt genom dom eller utslag.

Stockholm den 18 januari 1921.

Per Pehrsson,
Göteborg.

